

Легітимація: основні підходи до розуміння

*Олександр Сердюков,
аспірант,
спеціальність 081 Право,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна*

Питання легітимації є ключовими для розуміння політичних, соціальних та правових процесів у сучасному світі.

У науковій літературі зустрічаються різні трактування цього поняття, зокрема: процес визнання чи невизнання існуючої влади, включаючи її представників, норми, процедури, інституції та закони в цілому [1, с.50]; процес, завдяки якому соціальна система, суспільний устрій, держава чи влада отримують легітимність [2, с.276]; процес набуття державною владою публічного характеру та визнання суспільством готовності активно підтримувати цю владу і спільно вирішувати соціальні проблеми; процес визнання міжнародним співтовариством державних органів та посадових осіб представниками суспільства певної держави [3, с.54].

Отже, легітимація є публічним, багатогранним і комплексним процесом, у межах якого державна влада набуває рис легітимності, що супроводжується суворим дотриманням відповідних процедур під час легітимаційних процесів.

Поняття «легітимність» в енциклопедичному словнику визначається як обов'язкова ознака законної влади держави, що передбачає її визнання не лише всередині країни, але й на міжнародному рівні [4, с.437].

Науковці вказують, що процес легітимації включає кілька важливих елементів, серед яких є суб'єкт, об'єкт, засоби, методи, умови, принципи, процедури та гарантії.

До суб'єктної сфери процесів легітимації відносять:

- 1) народ як єдине джерело влади;
- 2) органи державної влади;
- 3) суб'єкти міжнародно-правових відносин.

Основною особливістю цієї сфери є те, що усі суб'єкти задля реалізації процедур легітимації (а вони, на наше переконання, характеризуються процесуальним динамізмом) повинні ефективно взаємодіяти.

Об'єктною сферою легітимації державної влади є відносини влади стосовно її правомочності, що виявляється у владовідносинах під час легітимаційного процесу її утвердження на певній території.

Умовою реалізації цього процесу є наявність необхідних обставин, за яких можливість здійснення легітимації буде реальною. Серед таких умов можна виділити: наявність кордонів, визначених меж території, реальна здатність вираження народного волевиявлення, можливість закріплення цього факту в законодавчому порядку, дотримання прав і свобод людини та громадянина, виборність органів влади, поділ влади, а також пов'язаність державної влади правом тощо [5, с.6].

Процес легітимації може здійснюватися за допомогою різних методів,

які доцільно поділяти на імперативні та диспозитивні методи легітимаційного процесу.

Важливим елементом процесу легітимації є принципи, на яких він базується. Основними принципами цього процесу є законність, справедливість, демократизм, свобода та гуманізм. Ці принципи визначають характер легітимації, виступаючи її основними цінностями, які мають загальний, універсальний характер.

Процедура легітимації — це сукупність дій, засобів та прийомів, через які влада стає легітимною, тобто законною та загальновизнаною. Процес легітимації державної влади виявляється не лише в ухваленні нормативно-правових актів, а й у їх фактичному впровадженні. Це включає не тільки формування органів державної влади, обрання посадових осіб, а й їх сумлінне виконання рішень, прийнятих відповідно до компетенції, а також ефективне виконання покладених на них функцій.

Розрізняють загальні та спеціальні гарантії забезпечення легітимаційного процесу. Загальними гарантіями є об'єктивні умови суспільного життя, в яких відбувається правове регулювання та функціонує правова система, зокрема економічні, політичні, ідеологічні та інформаційні умови. Спеціальні гарантії забезпечення легітимаційного процесу складаються з юридичних та організаційних засобів і заходів, спрямованих на забезпечення законності легітимації державної влади.

Поняття «легітимація» державної влади стосується процесу її узаконення, через який влада набуває ознак легітимності. За результатами процедури легітимації ознаками легітимності державної влади є: законність та правовий характер, справедливість, нормативність, підтримка населення та визнання народом державної влади, можливість реалізації народного волевиявлення, дієвість, а також гласність і відкритість владних процесів.

Таким чином, легітимація є ключовою категорією для аналізу політичних і соціальних систем. Різні підходи до розуміння цього процесу дозволяють виявити основні механізми та фактори, що визначають підтримку влади. Основні правові засади, на яких ґрунтується легітимація державної влади, включають: верховенство права, народний суверенітет, народне волевиявлення, систему стримувань і противаг, наявність механізму конституційного контролю, узаконення влади на території та її схвалення народом, а також взаємодію суспільства і влади.

Список використаних джерел

1. Бистрицький Є. *Легітимація як дієве філософське поняття*. Філософська думка. 2009. № 5. С. 49-59. URL: <http://bystrytsky.org/legitym.htm>.
2. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. *Владні засади права: філософсько-правове дослідження*. дис. ... докт. юр. наук : 12.00.12 Одеса, 2017. 381 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/395cd42e-2f5f-42c3-9a09-3d6871253733/content>.
3. Березанський Г. І. *Співвідношення легітимності та легальності державної влади: теоретико-правовий аспект*. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.

Сер.: Юриспруденція, 2014. № 11. С. 53-56. URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc11/part_2/16.pdf.

4. Великий енциклопедичний юридичний словник/ за ред. Ю. С. Шемшученка. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Юридична думка, 2012. 1020 с.

5. Дена Ю.-М. Р. Правова сутність та теоретико-правова конструкція легітимації державної влади. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Львів, 2016. №4. С.3-14. URL: <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/law/issue/view/34/31>.